

INDEKSOM PROTIV DEZINFORMACIJA

Predavač: Ilija Todorović

Savez Studenta Beograda

- Savez studenata Beograda (SSB) predstavlja krovnu studentsku organizaciju, čiji su integralni deo studentske organizacije svih fakulteta Univerziteta u Beogradu, visokih stručnih škola kao i studentskih domova. Kroz svoje lokalne saveze, SSB predstavlja preko 3000 studenata koji su aktivno uključeni u studentsko organizovanje na svojim visokoškolskim ustanovama
- Savez studenata Beogarda realizuje program malih medijskih grantova koji administrira Američki savet za međunarodno obrazovanje uz podršku Ambasade SAD u Beogradu.

INDEKSOM PROTIV DEZINFORMACIJA

Predavač: Vladimir Smuđa

UVOD

- Značaj teme koju projekat obrađuje - Fake News
- Ciljevi koje želimo da postignemo projektom
- Sprovođenje projekta

SADRŽAJ

- 10 webinarara
- 6 podkasta
- Aktivna kampanja na društvenim mrežama
- Baza izvora na kojima se mogu proveravati činjenice

INDEKSOM PROTIV DEZINFORMACIJA

Predavač: Danica Vasović

SADRŽAJ

- Šta su botovi?
- Klikbejt (eng. clickbait)
- Spin
- Fake news
- Teorije zavere

ŠTA SU BOTOVI?

- Bot je skraćeni naziv za softverskog robota, odnosno inteligentnog softverskog agenta.
- U prenesenom značenju, na srpskoj političkoj sceni, botovi su stranački „vojnici” koji, za male pare, kucaju komentare po internetu.
- To rade i da bi napredovali u stranci, jer tako dokazuju svoju lojalnost i požrtvovanost.

KAKO DA PROVERIM DA LI JE NALOG NA TWITTERU OD BOT OSOBE?

- *Twitonomi (Twitonomy)* je alat za analitičku analizu Tviter naloga koji pruža jednostavne, ali značajne opcije koje se mogu koristiti za monitoring aktivnosti sopstvenog i drugih profila.
- *TruthNest* je platforma koja je vrlo slična alatu *Twitonomi* i takođe jednostavna za korišćenje. Ona omogućava identifikaciju pravih i lažnih naloga, odnosno statističkom analizom podataka i uz pomoć veštačke inteligencije pomaže u otkrivanju trolova i botova.
- Pored *Twitonomi* i *TruthNest*, tu je i *Botometer*, preko koga takođe možete saznati sve o twitter nalogu koji vas interesuje.

<https://botometer.osome.iu.edu>

<https://app.truthnest.com>

<https://www.twitonomy.com>

Primer: Hotel Ambassador u Nišu

**Bunt zbog Vučićevog
postera – ocena hotela
Ambasador „oborena“
na Guglu**

Izvor: N1 Srbija

Klikbejt (eng. clickbait)

- Klikbejt je naslov koji nema uporište u tekstu ili prilogu koji sledi.
- Ovakvi naslovi, po pravilu senzacionalistički, imaju cilj da privuku pažnju čitalaca, obećavajući sadržaj koji zapravo ne postoji.
- Uglavnom se kreiraju iz finansijskog interesa, to jest zbog povećanja čitanosti. Jer, posebno na Internetu, veća čitanost znači i veću zaradu od oglašivača.

Primeri klikbejta

HITNA VEST! Albanski ekstremisti pokušavaju da zaustave Vučića na putu od aerodroma

Izvor: Novosti

DRUŠTVO

NEVEROVATNO! Posle zemljotresa u Mladenovcu građani strahuju da ne proradi VULKAN NA KOSMAJU! Ovo skoro niko ne zna!

Izvor: Pink

Spin

- Spin je medijski izveštaj kojim autor/ka pokušava da skrene pažnju javnosti sa nekog drugog sadržaja ili činjenice o kojima se u tom trenutku izveštava u medijima.
- Karakteristično za ovakve medijske izveštaje je da nastaju uglavnom kao reakcija na neki drugi medijski izveštaj ili aktuelni događaj sa kog se želi skrenuti pažnja, a koji je nepovoljan po nekog, uglavnom političkog, aktera.

Metode spinovanja

- Selektivno predstavljanje činjenica i citata koji podržavaju jednu poziciju
- Eufemizmi kao način da se prikriju ili promovišu nedokazane istine
„sahranjivanje loših vesti”: najavljujući jednu popularnu stvar u isto vreme sa nekoliko nepopularnih stvari, nadajući se da će se mediji fokusirati na popularanu.
- Odlaganje objavljivanja loših vesti kako bi one bile skrivene u eventualno dobrim vestima koje su u međuvremenu pristigle.

Primeri spinovanja

Izvor: Privatna arhiva

Primeri spinovanja putem štampanih medija

Пандорини папири:
Шта политичари и
милијардери
скривају у пореским
оазама

Izvor: Radio Televizija
Srbije

Brnabić: Priča o
"Pandorinim
papirima" je
zamena teza,
dokumenta bez
pravnog tumačenja
NISU DOKAZ

Izvor: Blic

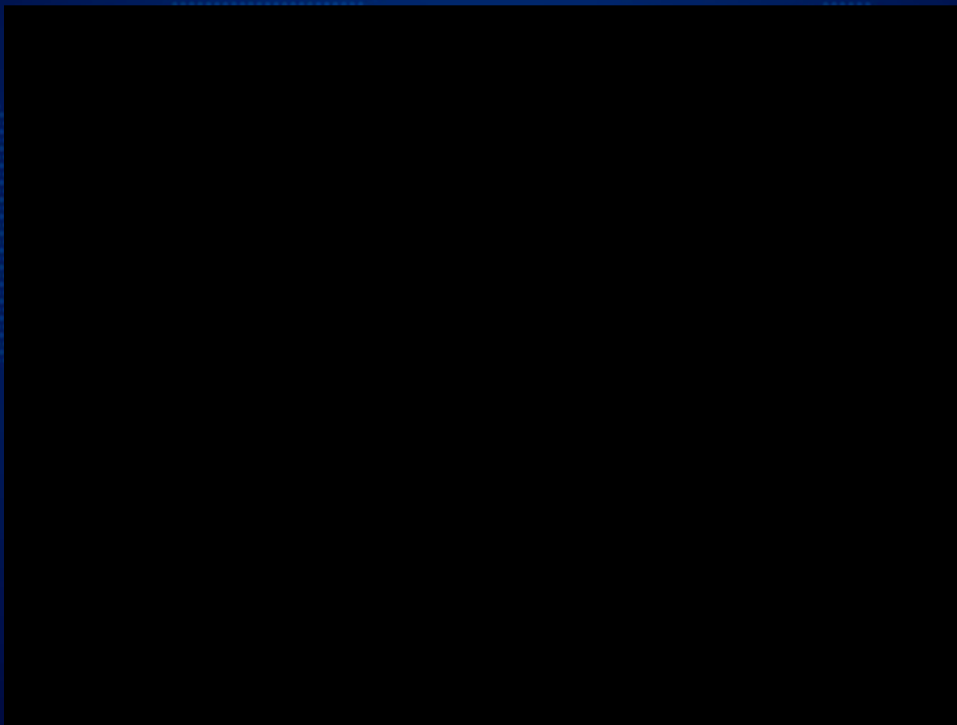
Primeri spinovanja online portala

KRIK i „Pandorini papiri“: Nova dokumenta, Mali definitivno bio vlasnik 24 stana

Izvor: N1

Primeri spinovanja putem televizije

Fake news

- Lažne vesti se definišu kao namerno izmišljene priče plasirane kao da su novinarske, kako bi čitaoci bili izmanipulisali, ili kao lažne, vrlo često senzacionalističke informacije koje se plasiraju pod maskom medijskog izveštavanja.
- Smatraju se oblikom propagande, nastale korišćenjem dezinformacija i masovne obmane plasiranih u javnost putem novina ili društvenih mreža.
- Najčešće se objavljuju u svrhu dezinformisanja i zastrašivanja javnosti ili u svrhu parodije, satire ili jednostavnog privlačenja pažnje (senzacionalizma).

Primeri lažnih vesti putem štampanih medija

Advokat Dušan Mašić, preminuo je noćas u Beogradu.

Da podsetimo, Mašić, branio je u svim postupcima Radeta Markovića, nekadašnjeg šefa DB, ali i u drugim predmetima koji su bili medijski ispraćeni.

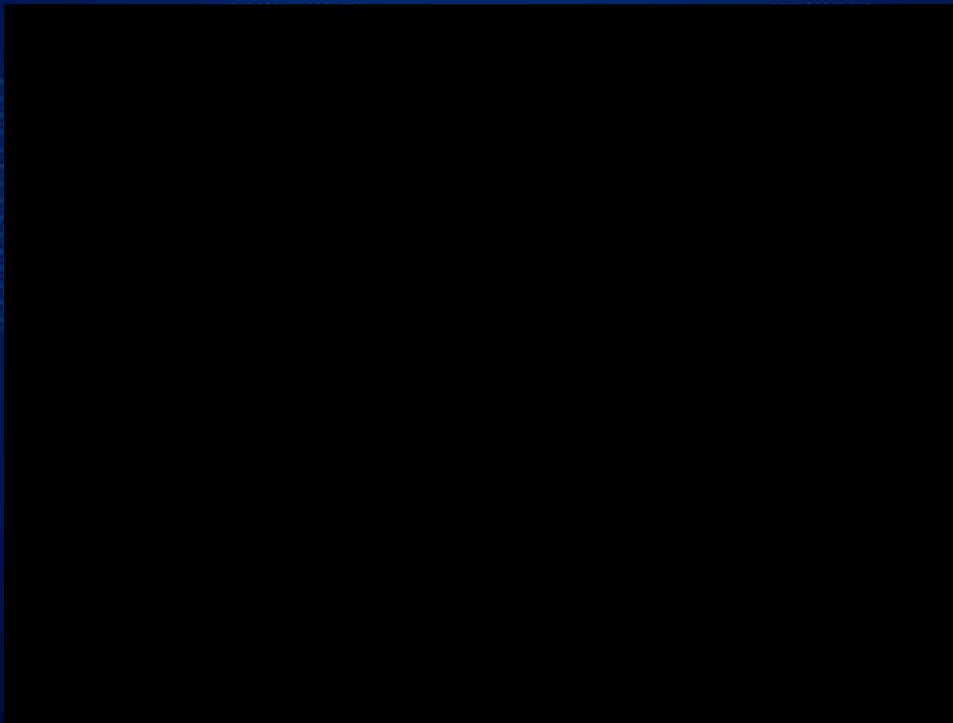
Izvor: Kurir

Izvor: Twitter

Primer lažnih vesti putem televizije

Teorije zavere

- Teorija zavere je medijski izveštaj koji daje neistinit ili neproverljiv opis neke pojave, događaja ili osobe, predstavljajući ih kao deo ili rezultat skrivenog plana („zavere”).
- Za ovakve sadržaje karakteristično je da iznose niz tvrdnji, predstavljenih kao činjenice, između kojih se utvrđuju uzročno – posledične veze, bez nuđenja bilo kakvih kredibilnih dokaza.

Primeri teorije zavera

Smak sveta 21.12.2012.?

Izvor: DW

21.12.2012 je smak sveta i Apokalipsa. Proročanstvo Maja o kraju sveta

Izvor: Bašta Balkana

PITANJA?

Hvala vam na pažnji!